

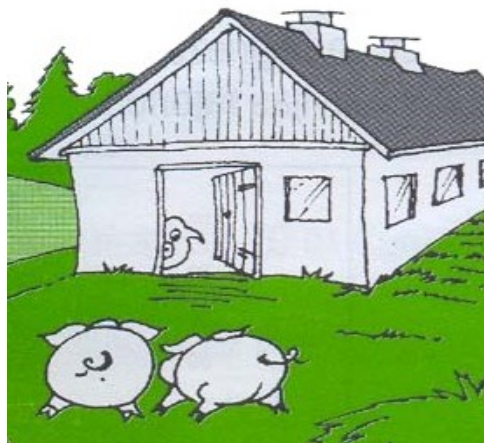

VALSTS SUBSĪDIJAS

Valsts atbalsts cūkkopības nozarei

2007. gada 27. martā valdība apstiprināja grozījumus MK noteikumos Nr. 78 „Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2007. gadā un tā piešķiršanas kārtību”. Galvenās izmaiņas saistītas ar atbalstu cūkkopības nozarē – paredzēts jauns atbalsta veids.

Sakarā ar sarežģīto situāciju cūkkopības nozarē pārraudzības ganāmpulka īpašnieki varēs saņemt vienreizēju maksājumu Ls 120 par vienu sivēnmāti (šo atbalstu varēs saņemt lauksaimnieks, kurš regulāri, normatīvos aktos par pārraudzību noteiktā kārtībā iesniedz informāciju v/a „Lauksaimniecības datu centrs” par cūku kustību ganāmpulkā uz 2007. gada 1. janvāri). Lai pieteiktos šīm subsīdijām, lauksaimniekam līdz 2007. gada 30. aprīlim jāiesniedz Lauku atbalsta dienestā iesniegums (grozījumos ietverta šī iesnieguma forma). Lauku atbalsta dienests subsīdijas izmaksās pārraudzības ganāmpulka īpašniekam, pamatojoties uz v/a „Lauksaimniecības datu

centrs” sniegto informāciju par cūku kustību saimniecībā.

Grozījumi noteikumos par valsts atbalstu lauksaimniecībai 2007. gadā un tā piešķiršanas kārtību stāsies spēkā pēc to publicēšanas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Sagatavots LLKC Ekonomikas un lauku attīstības nodaļā
pēc MK noteikumu projekta un ZM informācijas

VALSTS UN ES ATBALSTS

Par izmaiņām platības maksājumos 2007. gadā

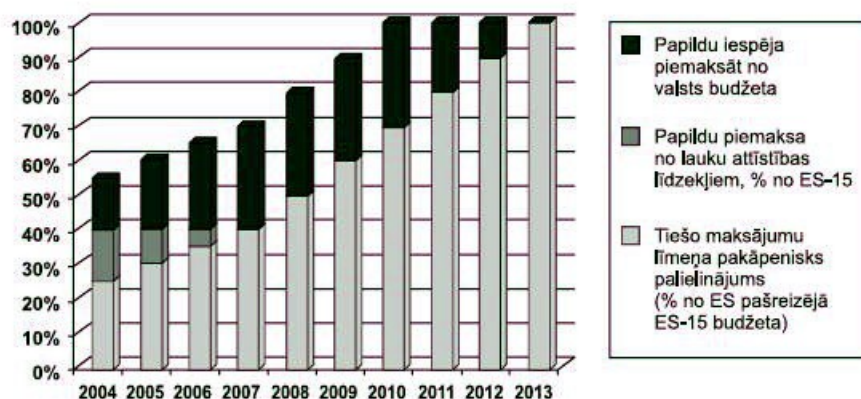
Aprīlī, tāpat kā iepriekšējos gados, sāksies 2007. gada platību maksājumu iesniegumu pieņemšana. Tomēr saistībā ar šiem maksājumiem vēl ir daudzi neskaidri jautājumi, jo Papildus valsts tiešo maksājumu (PVTM) īstenošanas shēmā ir notikušas būtiskas izmaiņas – ar 2007. gadu Latvijā tiek ieviesti ar ražošanu saistītie un no ražošanas atdalītie PVTM.

✓ES Kopējā lauksaimniecības politika

2003. gadā Eiropas Savienības (ES) parakstītais pievienošanās līgums paredz kopīgus noteikumus tiešā atbalsta shēmu piemērošanai lauksaimniecībā saskaņā ar Kopējās lauksaimniecības politiku (KLP). Tādējādi Latvija ir pārņēmusi ES lauksaimniecības likumdošanu, mērķus un pamatprincipus, ko galvenokārt nosaka regulas. 2003. gada KLP reforma paredz, ka visās ES dalībvalstīs būs jāievieš Vienotais maksājums (aizstājot pašreizējos maksājumus – Vienoto platības maksājumu (VPM) un PVTM). Vienotais maksājums ir maksājums par attaisnoto

lauksaimniecības zemi, kas ir uzturēta labā lauksaimniecības un apkārtējās vides stāvoklī, izņemot ilggadīgās kultūras, mežus un zemi, kas netiek izmantota lauksaimnieciskiem nolūkiem. Tas paredz pāreju no ražošanas atbalsta uz ražotāju atbalstu, pilnīgi vai daļēji nesaistot maksājumus ar ražošanu, ievērojot savstarpējās atbilstības nosacījumus. Šis ir iemesls, kāpēc šogad tiek mainīti PVTM nosacījumi.

Avots: LVAEI izdevums „Eiropas Savienības Kopējā lauksaimniecības politika – kādu to veidosim Latvijā?”

Latvijā tiešo maksājumu ieviešana notiek, kā parādīts šajā grafikā. Līdz 2013. gadam paredzēts palielināt tiešo maksājumu apjomu (tam būtu jāsasniedz 100% no Latvijai noteiktās maksājumu pieejamās aploksnes) un samazināt PVTM. Šī shēma ir paredzēta, lai varētu ieviest jau minēto Vienoto maksājumu, tādējādi pielīdzinot Latvijas tiešo maksājumu shēmu veco ES dalībvalstu maksājumu shēmai.

Tiešo maksājumu likmes un to veidošanās princips

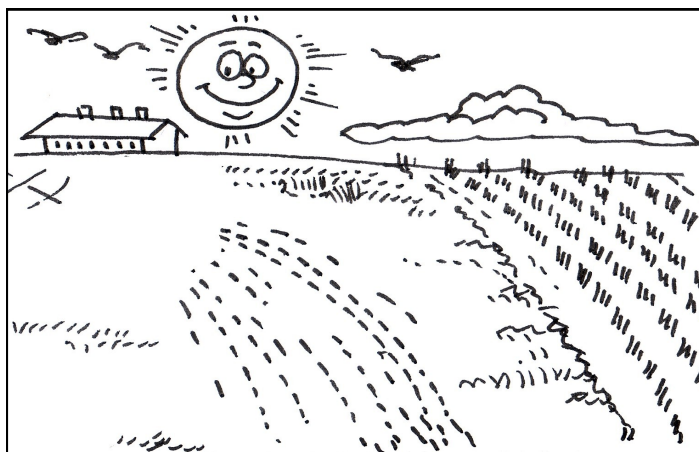
Izpētot iepriekšējo attēlu, jau varēja secināt, ka VPM likme turpina palielināties. Plānots, ka

2007. gadā maksimālā VPM likme varētu būt apmēram EUR 36 uz hektāru (2006. gadā tā bija EUR 32,83 jeb Ls 22,85). Jāņem vērā, ka reāli likme var tikt samazināta, jo tā tiek aprēķināta pēc valstī pieteiktās kopējās platības. Kā redzams sekojošā tabulā, tad reāli VPM 2006. gadā piemēro atbalsta samazinājumu, kas skaidrojams ar to, ka lauksaimnieki kopumā ir pieteikuši vairāk platību, nekā ES ļauj apmaksāt. Līdz ar to kopējā pieejamā atbalsta summa tiek dalīta ar kopējo pieteikto platību un rodas atbalsta likmes samazinājums uz vienu hektāru.

2006. gada platības maksājumu likmes

Maksājums	Samazinājuma koeficients	Samazinājums	Aprēķinātā likme, Ls	Izmaksājamā summa, Ls
VPM	0,967117	3,3%	22,85	22,10
Par lopbarības platībām	1,00	0%	8,87	8,87
Par laukaugiem	0,773628	22,6%	48,40	37,44

Ņemot vērā šīs likmes, tiks izmaksāts atlikušais 2006. gada atbalsts.

LAUKU LAPA

☑Izmaiņas PVTM

Sakarā ar izmaiņām 2007. gadā būs šādi PVTM veidi:

- ar ražošanu saistītie maksājumi par:
 - zīdītājgovīm;
 - zālāju un linu sēklām;
 - lopbarības platībām;
 - aitu mātēm;
 - kautiem liellopiem;
 - laukaugiem;
 - kartupeļu cieti;
- no ražošanas atdalītie maksājumi:
 - par platībām;
 - par kautiem liellopiem;
 - par pienu;
 - jaunajiem lauksaimniekiem.

Atbalsta piešķiršanas nosacījumi paliek nemainīgi, tas ir, tādi paši kā iepriekšējos gados

Ar ražošanu saistīts maksājums ir atbalsta maksājums, ko lauksaimnieks var saņemt par konkrētajā gadā saražoto vienību skaitu (lopi vai ha) – tas nozīmē, ka šo atbalstu varēs saņemt, ja, piemēram, 2007. gadā lauksaimnieks audzēs 10 ha laukaugu (atbalsts par 10 ha).

No ražošanas atdalīts maksājums ir atbalsta maksājums, ko lauksaimnieks var saņemt par references gadā* saražoto vienību skaitu (piemēram, par 2006. gadā PVTM laukaugiem apstiprinātajām platībām). Piemēram, lauksaimnieks, kurš 2006. gadā ir audzējis 10 ha laukaugu, 2007. gadā šo maksājumu varēs saņemt par 10 ha pat tad, ja vairs laukaugus neaudzēs.

☑ES platības maksājumi

Katra lauksaimnieka saņemto maksājumu kopapjomu saimniekošanas gadā veido dažādi atbalsti. Tā saucamie platības maksājumi ir šādi:

- VPM – pilnībā finansēts no ES, 2007. gadā saņemšanas nosacījumi nemainās;
- saistītais PVTM – atkarīgi no lauksaimnieka darbības 2007. gadā, arī šiem maksājumiem saņemšanas nosacījumi nemainās;
- atdalītais PVTM – tiks izmaksāts saimniecībai kā vēsturisks un kādu laiku nemainīgs maksājums, pamatojoties uz 2006. gada rādītājiem (par šiem maksājumiem stāstīsim sīkāk šajā rakstā);
- mazāk labvēlīgo apvidu maksājums;
- agrovīdes maksājumi.

☑Nosacījumi PVTM saņemšanai

Apskatot vispārējos principus, noskaidrosim, kādas izmaiņas ir notikušas šo maksājumu saņemšanai.

Lai saņemtu PVTM (gan saistīto, gan atdalīto), lauksaimniekam ir jāievēro šādas VPM prasības:

- platībai ir jāatrodas Latvijas Republikas teritorijā;
- viena kultūrauga minimālajai lauka platībai ir jābūt ne mazākai par 0,30 ha;
- minimālai kopējai lauksaimnieka iesniegumā pieteiktai platībai ir jābūt vismaz 1 ha;
- iesniegumā jādeklarē visa lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ);
- VPM var saņemt tikai par LIZ, kas ir labā lauksaimniecības un vides stāvoklī (par VPM sīkāka informācija tika sniegta 2006. gada Lauku Lapā Nr. 13).

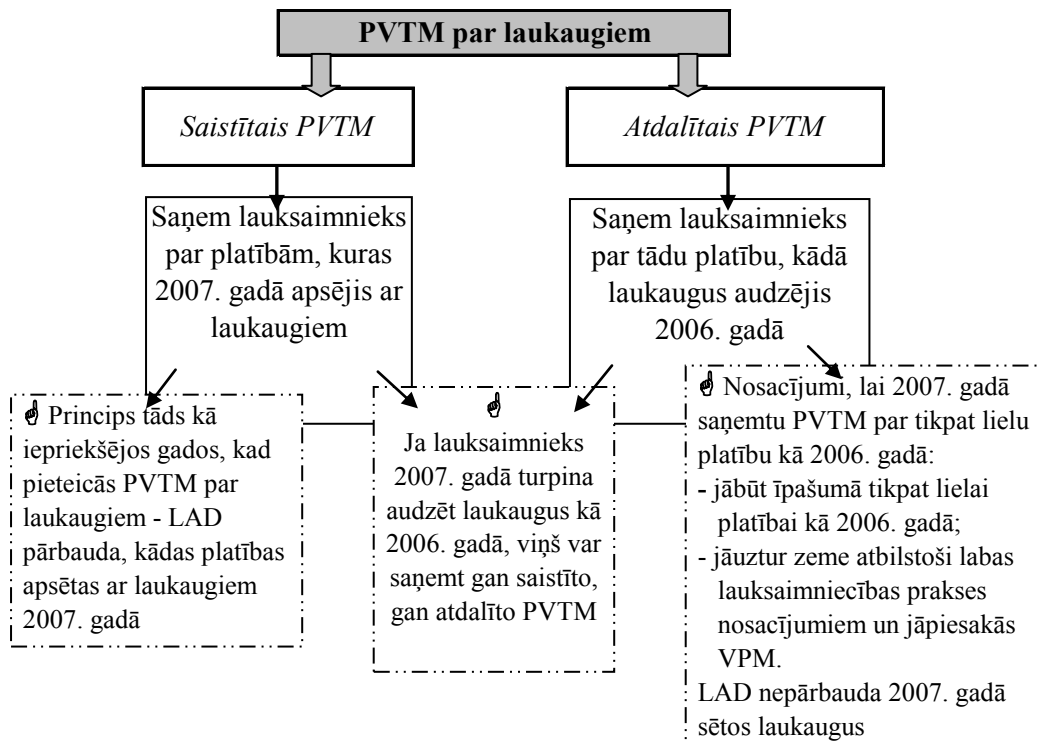
☑Atdalītais PVTM par laukaugiem

Saistīto PVTM par laukaugiem saņems lauksaimnieki, kuri 2007. gadā audzēs laukaugus; pieteikšanās nosacījumi paliek tādi paši kā iepriekšējos gados. Atdalīto PVTM par laukaugiem 2007. gadā var saņemt lauksaimnieki, ja

- 2007. gadā platības atbilst VPM nosacījumiem;
- 2006. gadā ir saņemts PVTM par laukaugiem vai kartupeļu cieti;
- līdz 2007. gada 15. maijam iesniedz LAD atbalsta iesniegumu.

* Par references (vēstures) gadu pieņem 2006. gadu (tas nozīmē, ka arī 2008. gadā references gads būs 2006. gads, tas nemainās).

L A U K U L A P A

☞ **References rādītāji:**

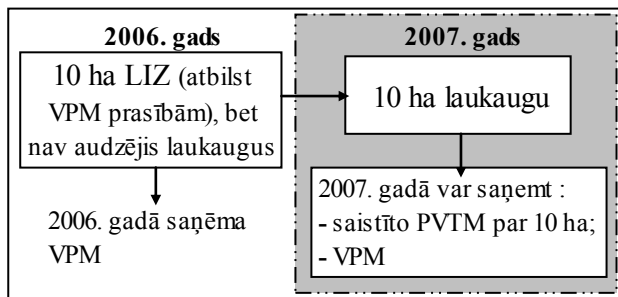
- hektāru skaits, par kuru 2006. gadā tika saņemts PVTM par laukaugiem;
- hektāru skaits, kas 2006. gadā noteikts līgumā ar cietes ražotāju.

Lai būtu skaidrāki atdalītā PVTM par laukaugiem principi, izmantosim dažādu iespējamo variantu piemērus. Tajos saimniecības platības 2006. gadā ir norādītas dažādas, lai izskaidrotu, kā konkrētā situācija ietekmē PVTM saņemšanas iespējas

2007. gadā. Pieņemts, ka saimniecība 2006. gadā ir pieteikusies vismaz uz VPM. Piemēri sagatavoti tikai atdalītā PVTM principu skaidrošanai, tāpēc tie ir teorētiski. Praktiskā ziņā tie katrā saimniecībā var pārklāties, taču šie vienkāršie piemēri varētu atvieglot galveno principu izpratni.

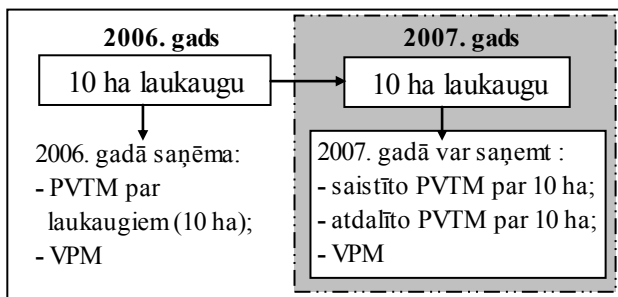
Par saimniecībām, kurām 2006. gadā nav bijuši nekādi atbalsti (nav references rādītāju), jo tās ir nesen dibinātas, stāstīts sadaļā par atdalīto maksājumu jaunajiem lauksaimniekiem.

1. piemērs

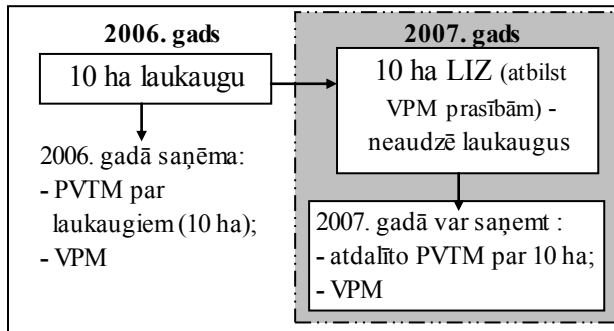
Ja saimniecība 2006. gadā nav audzējusi laukaugus vai kartupeļu cietes kartupeļus (nav references rādītāju), tad 2007. gadā, iesējot laukaugus, tā varēs saņemt tikai ar ražošanu saistīto PVTM par platību, kurā šogad aug laukaugi.

2. piemērs

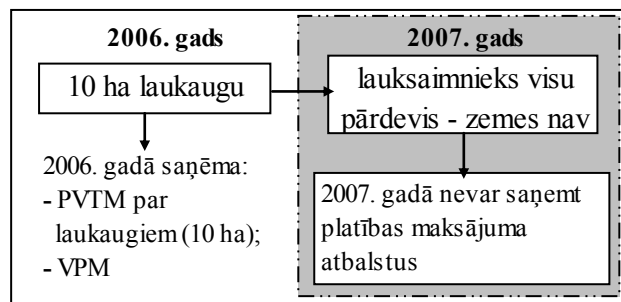
Ja lauksaimnieks 2006. gadā ir audzējis 10 ha laukaugu un arī 2007. gadā turpina to darīt tādā pat platībā, viņš saņem gan saistīto, gan atdalīto maksājumu.

3. piemērs

Šis piemērs raksturo PVTM izmaiņu pamatprincipu – saglabājot zemes platības, kādas bijušas referenes gadā, un uzturot tās atbilstoši VPM prasībām, saimnieks neražojot var saņemt atdalīto PVTM par laukaugiem. Šajā gadījumā nevar saņemt ar ražošanu saistīto PVTM par laukaugiem, galvenais nosacījums ir uzturēt LIZ (nepārdot to vai nepārtraukt nomas saistības) labā lauksaimniecības un vides stāvoklī un pietiekties VPM.

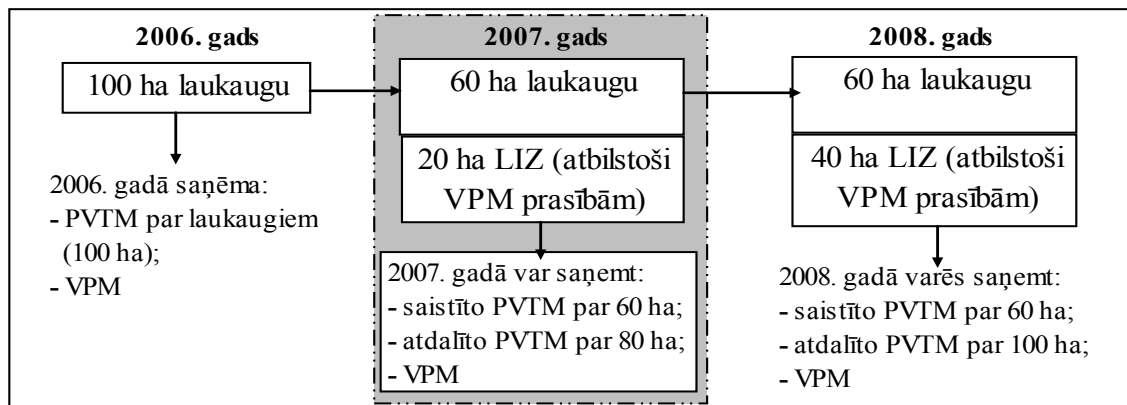
4. piemērs

Iepriekšējais piemērs varētu radīt arī maldinošu priekšstatu - neko nedarot, varēs saņemt atdalīto (vēsturisko) maksājumu. Tomēr tā nav – ja lauksaimnieks pārtrauc ne tikai ražošanu (kā 3. piemērā), bet arī pārdod visu zemi (piemēram, pārvācas dzīvot uz pilsētu), tad viņš nevar saņemt nekādus atbalsta maksājumus. Kā jau minēts, lai saņemtu atdalīto maksājumu, noteikti katru gadu jāpiesakās arī uz VPM.

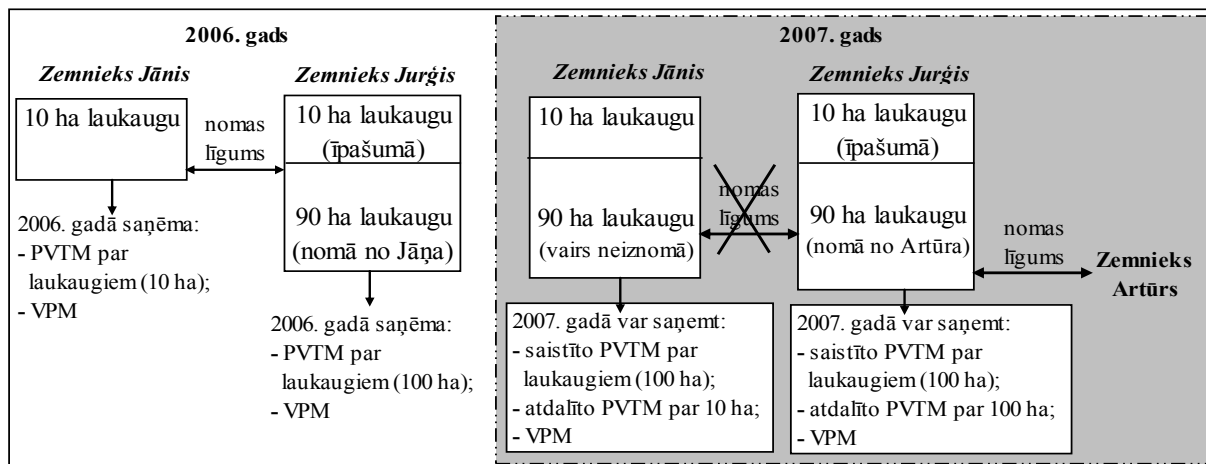
☝ Ja lauksaimnieks 2008. gadā tomēr izdomās atsākt nodarboties ar lauksaimniecību, tad attiecīgajā gadā, piesakoties uz VPM, viņš varēs saņemt arī atdalīto PVTM par laukaugiem par 10 ha (kā bija referenes gadā), kā arī saistīto PVTM par laukaugiem. Vienkāršāk sakot – vēsture (apkopotā informācija par 2006. gadu) LAD saglabājas uz lauksaimnieka vārda, tāpēc tā būs spēkā arī 2008. un turpmākajos gados.

5. piemērs

5. piemērs skaidro jau iepriekš minētos nosacījumus par atdalītā PVTM saistību ar VPM. Šeit parādās gan princips, ka atdalīto PVTM saņem tikai par VPM platībām, gan arī princips, ka vēsture saglabājas arī turpmākajos gados (vienalga, vai saimnieko vienādi visu laiku vai kādu gadu ir citādāks platības lielums).

6. piemērs

Lauksaimnieki, kuri zemi iznomāja no citiem, lai veiktu lauksaimniecisko ražošanu, pēdējā laikā pauduši bažas, ka šīs PVTM izmaiņas varētu apdraudēt nomas līgumu saistības – iznomātāji lauzīs nomas līgumus, lai saņemtu atdalīto PVTM par laukaugiem, kurus audzējis nomnieks. 6. piemērs parāda, ka izmaiņu rezultātā zemes īpašnieks (Jānis) nevar saņemt atdalīto PVTM par platībām, kuras apsaimniekojis Jurgis, jo platības maksājumu vēsture ir uz tās personas vārda, kura šo platību 2006. gadā pieteica LAD. Šajā gadījumā Jānis, laužot nomas līgumu ar Jurģi, saņems atdalīto PVTM tikai par tiem 10 ha, kurus pats 2006. gadā apsaimniekoja. Toties Jurgis ir tiesīgs saņemt atdalīto PVTM par 100 ha. Šajā piemērā viņš 2007. gadā ir atradis jau citu zemnieku, no kura iznomāt zemi, un saņem pilnu atbalsta summu, kas viņam pienākas pēc referenes gada datiem. Gadījumā, ja Jurgis neatrastu, kur iznomāt šos 90 ha LIZ, viņš saņemtu atdalīto PVTM par 10 ha līdz brīdim, kad paplašinātu saimniecību atkal līdz 100 ha, par kuriem varētu saņemt VPM. Zemes īpašnieki, laužot nomas līgumus, neieņū lielākus atbalsta maksājumus uz nomnieku rēķina.

☞ Par atdalīto PVTM nebūs jāiesniedz atsevišķs pieteikums LAD – pietiks tikai ar VPM iesniegumu. References rādītāji glabāsies LAD sistēmā, tie tiks salīdzināti ar VPM pieteikto hektāru skaitu un no tā izrēķinās, cik liels vēsturiskais maksājums katram lauksaimniekam pienākas.

☑ **Atdalītais PVTM par kautiem liellopiem**

Atdalīto PVTM par kautajiem liellopiem varēs saņemt, ja lauksaimnieks

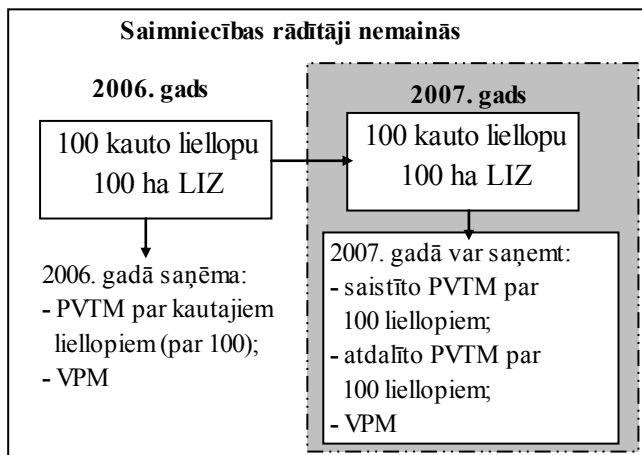
- 2007. gadā un turpmāk atbildīs VPM saņemšanas nosacījumiem;
- 2006. gadā ir saņēmis PVTM par kautiem liellopiem;
- līdz 2007. gada 15. maijam LAD iesniegs atbalsta iesniegumu.

Atbalsts ir pieejams par pārskata periodā fiksētiem atbilstošiem liellopiem jeb šādiem referenes rādītājiem:

- nokauto liellopu skaits, par kuru 2006. gadā saņemts PVTM par kautiem liellopiem;
- liellopi (saskaņā ar Lauksaimniecības datu centra (LDC) datiem), kas ganāmpulkā ienākuši laika posmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2007. gada 1. martam un kopš ienākšanas brīža saglabāti ganāmpulkā vismaz 2 mēnešus;
- nokautie liellopi laika posmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2007. gada 1. martam.

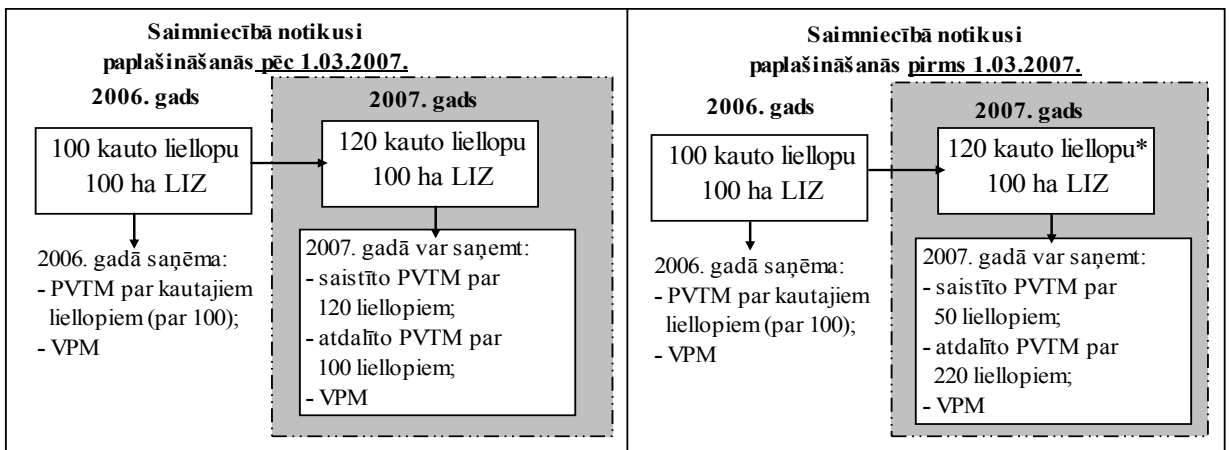
1. piemērs

Ja saimniecības rādītāji nemainās un saglabājas 2006. gada ražošanas apjomi, lauksaimnieks saņem gan saistīto, gan atdalīto PVTM.

Saglabājot VPM platības, lauksaimnieks var saņemt arī atdalīto PVTM par 2006. gadā 100 kautajiem liellopiem, 2007. gadā vairs neturot lopus.

2. piemērs

* Nosacījumi:

- laika posmā no 01.01.2007. līdz 01.03.2007. nokauti 50 liellopi (saņem arī saistīto PVTM);
- laika posmā no 01.01.2007. līdz 01.03.2007. ganāmpulkā ienākuši (dzimuši vai iepirkti) un no ienākšanas brīža 2 mēnešus ganāmpulkā turēti 70 liellopi;
- laika posmā no 02.03.2007. līdz 31.12.2007. nav nokauts neviens liellops.

Ja saimniecībā notiek paplašināšanās pēc 1.03.2007., tad atdalītais PVTM ir tikai par 2006. gadā kautajiem liellopiem (references rādītājs ir tikai 2006. gads).

Ja saimniecībā notikusi paplašināšanās pirms 1.03.2007., tad references rādītājiem tiek pieskaitīti arī līdz 1.03.2007. nokautie 50 liellopi un ganāmpulkā ienākušie un noteiktu laiku turētie 70 liellopi. Tātad saistīto PVTM lauksaimnieks saņems par 2007. gadā nokautajiem 50 liellopiem. Toties atdalītais PVTM būs par šādu skaitu liellopu:

100 (2006. gadā nokautie) + 50 (līdz 1.03.2007. nokautie liellopi) + 70 (no 01.01.2007. līdz 01.03.2007. ganāmpulkā ienākušie) = 220 liellopi (references rādītājs, par kuru saimnieks saņems atdalīto PVTM).

Lai izvairītos no gadījumiem, kad atdalīto PVTM par kautajiem liellopiem saņem saimnieks, kurš vairs neaudzē liellopus un kurš pārdevis visu zemi, no 2008. gada atbalsta saņemšanas nosacījumi varētu tikt papildināti – lai saņemtu atbalstu, nepieciešams saglabāt noteiktu VPM saņemšanai atbilstošu hektāru skaitu (nevis tikai 1 ha).

Piemērs VPM saņemšanai atbilstošo hektāru skaita aprēķināšanai.

Saimniecībā 2006. gadā nokauti 100 liellopi, tātad maksimālais pieejamais atbalsts šajā saimniecībā būtu aprēķināms šādi:

30 Ls/lopu (prognozējamā likme) x 100 liellopi = 3000 Ls.

LAUKU LAPA

ZM piedāvātais aprēķins:

Ja pieņem, ka lopu vienības valsts mērogā ir 1,4 lopi/ha, tad šajā gadījumā VPM saņemšanai atbilstošais hektāru skaits būtu 71 ha (100 liellopi : 1,4 lopi/ha = 71 ha).

Tātad atdalīto maksājumu varēs saņemt lauksaimnieks, kurš būs saglabājis VPM saņemšanai atbilstošu 71 ha lielu platību.

Jāņem vērā, ka šis ir tikai piemērs un 2008. gadā izmantotie rādītāji var atšķirties!

☞ Lai saņemtu kaušanas prēmijas atdalīto maksājumu (atdalīto PVTM par kautiem liellopiem ar references gadu 2006. gads), pieteikums jāiesniedz reizē ar VPM, jo ir nepieciešams pierādījums tam, ka ir saistītā VPM platība (2007. gadā tā var būt tikai 1 ha).

Atdalītais PVTM par pienu

Atbalstu lauksaimnieks varēs saņemt par 2006./2007. kvotas gadā kvotas ietvaros realizēto pienu (tas ir, par pienu, kas kvotas ietvaros realizēts no 2006. gada 1. aprīļa līdz 2007. gada 31. martam). Savukārt jaunās piensaimniecības, kas 2006./2007. kvotas gadā ir saņēmušas restrukturizācijas kvotu un uzsākušas savu darbību, maksājumu saņems par piešķirto kvotu.

Lai saņemtu šo atbalstu, lauksaimniekam ir jāatbilst VPM saņemšanas nosacījumiem un līdz 2007. gada 15. jūlijam jāiesniedz LAD atbalsta iesniegums. Atdalītā PVTM par pienu likmi aprēķinās pēc šādas formulas:

$$L = \frac{A}{K},$$

kur L – attiecīgā gada likme valsts līmenī, Ls/t;

A – kopējais atbalsta apjoms („atdalītā aploksnē”) attiecīgajā gadā, Ls;

K – kopējā izpildītā piena kvota Latvijā attiecīgajā gadā, t.

Provizoriski šī likme varētu būt šāda:

$$L = 14,5 \text{ milj. Ls} : 625 \text{ 856 t (prognoze par realizēto pienu)} = 23 \text{ Ls/t.}$$

Līdz ar to šogad pieteikties šim atbalstam un to saņemt var lauksaimnieks, kas 2006./2007. kvotas gadā realizējis pienu, bet, iespējams, jau pārdevis visas govīs un atstājis 1 hektāru LIZ, ko pieteikt VPM. Tā kā atdalītais maksājums nozīmē, ka nevar konkrētajā gadā pārbaudīt, vai lauksaimnieks ražo vēl pienu vai no ražošanas atteicies, tad ZM informēja, ka, iespējams, līdzīgi kā maksājumus par kautajiem liellopiem, ar 2008. gadu nosacījumi tiks papildināti, lai izvairītos no gadījumiem, kad atbalstu saņem lauksaimnieki, kas pilnībā pārtraukuši nodarboties ar piena lopkopību un atstājuši tikai 1 hektāru LIZ atbalsta saņemšanai.

Sākot ar 2008. gadu, atdalīto PVTM iespējams varēs saņemt, ja tiks saglabāts noteikts hektāru skaits, kas atbildīs VPM saņemšanas nosacījumiem.

Piemērs VPM saņemšanai atbilstošo hektāru skaita aprēķināšanai.

Saimniecības rādītājs (2006./2007. kvotas gadā realizētais piens) – 100 tonnas. Tātad maksimālais pieejamais atbalsts šajā saimniecībā varētu būt šāds:

$$23 \text{ Ls/t (prognozējamā likme)} \times 100 \text{ t} = 2300 \text{ Ls.}$$

ZM piedāvātais aprēķins:

Ja pieņem, ka vidējais izslaukums valstī ir 5,5 t/govs un lopu vienības valsts mērogā ir 1,4 govīs/ha, tad, lai iegūtu 100 t piena, ir nepieciešamas 18 govīs (100 t : 5,5 t/govs = 18 govīs). Šajā gadījumā atbilstošais VPM hektāru skaits būtu 13 ha

(18 govīs : 1,4 govīs/ha = 13 ha).

Jāņem vērā, ka šis ir tikai piemērs un 2008. gadā izmantotie rādītāji var atšķirties!

Atdalītais maksājums jaunajiem lauksaimniekiem

Platības maksājumu saņemšanā jaunais lauksaimnieks ir lauksaimnieks, kurš laika posmā no 2006. gada 15. maija līdz 2007. gada 1. martam ir reģistrējis jaunu saimniecību. Šo „jaunā lauksaimnieka” skaidrojumu nevajadzētu jaukt ar Lauku attīstības programmā minēto „jauno lauksaimnieku”, kur svarīgs ir vecums un izglītība. Šī pasākuma saņemšanai tiks vērtēts tikai saimniecības reģistrācijas laiks!

Lauksaimniekiem, kas reģistrējušies no 2006. gada 15. maija līdz 2007. gada 1. martam, tiks piemērots īpašs gadījums – atbalstu piešķirs par visiem 2007. gada VPM atbilstošajiem hektāriem, ja saimniecība (juridiska persona) līdz 2007. gada 15. maijam pieteikusies LAD uz VPM.

Piemērs.

2006. gada 3. novembrī reģistrēta zemnieku saimniecība „Pavasaris” (LIZ 100 ha). Saimnieks nodarbosies ar laukaugu audzēšanu 50 ha, lopbarības audzēšanu 50 ha platībā un nodos 20 kautos liellopus. Tā kā lauksaimnieks atbilst definīcijai „jaunais lauksaimnieks” un viņam nevar piemērot 2006. gadu kā references gadu, tad 2007. gadā viņš var pieteikties un saņemt šādus PVTM:

- saistīto PVTM par laukaugiem (50 ha);
- saistīto PVTM par lopbarību (50 ha);
- saistīto PVTM par kautajiem liellopiem (20 dzīvnieki);
- PVTM jaunajiem lauksaimniekiem (100 ha).

LAUKU LAPA

☑Pasākums „Agrovide”

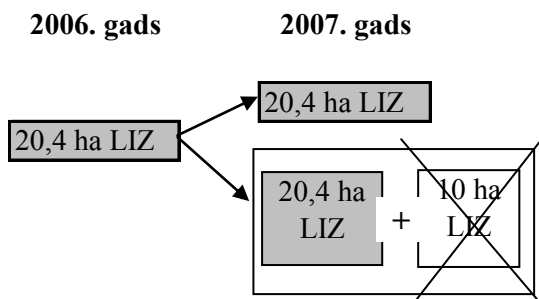
Pasākuma „Agrovide” atbalsta saņemšanas nosacījumi no 2004. līdz 2006. gadam bija noteikti „Lauku attīstības plānā”, kura darbības laiks beidzās 2006. gadā. Jauni nosacījumi, piesakoties uz šo pasākumu 2007. un turpmākajos gados, būs noteikti „Lauku attīstības programmā 2007.–2013. gadam” (LAP).

ZM un LAD norādīja, ka atbalstam šogad nevarēs pieteikties, jo nav vēl skaidri noteikti jaunie atbalsta saņemšanas nosacījumi (jaunais LAP varētu tikt apstiprināts vasaras beigās), taču no jauna varēs pieteikties jau 2008. gadā. Pasākumā „Agrovide” 2007. gadā lauksaimnieki nevarēs

- pieteikties šim atbalstam no jauna (tas ir, ja iepriekšējos gados lauksaimnieks nav pieteicies nevienam no „Agrovides” apakšpasākumiem);
- pieteikt pasākumam „Agrovide” atbilstošu platību palielināšanos, kas nozīmētu, ka ir jāuzņemas jauns 5 gadu saistību periods ar jauniem nosacījumiem.

Piemērs.

Lauksaimnieks 2006. gadā pieteicās pasākuma „Agrovide” bioloģiskās lauksaimniecības attīstības atbalstam. Pieteiktā platība – 20,4 ha. Iespējams, ka lauksaimnieks vai nu nemaina apsaimniekotās platības, vai arī paplašinās:

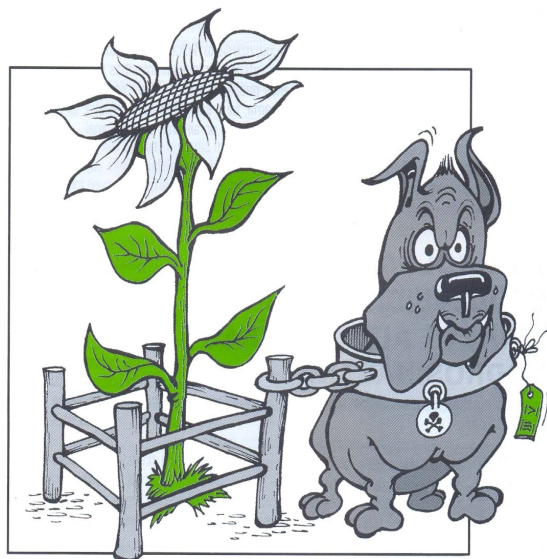

1. gadījums. Platības nemainās – lauksaimnieks 2007. gadā piesakās pasākumam „Agrovide” tāpat kā 2006. gadā (aizpilda pieteikumu un ievēro visus nosacījumus) – atbalstu saņem pēc tādās pašas likmes kā iepriekš un arī nosacījumi lauka apstrādē un atbalsta saņemšanā nemainās.

2. gadījums. Platības tiek paplašinātas – lauksaimniekam jāpiesakās pasākumam „Agrovide” tāpat kā iepriekš, nemainot saistību nosacījumus – tātad, ja viņš ir palielinājis apsaimniekojamās platības, kas arī atbilst pasākuma „Agrovide” maksājumu saņemšanas nosacījumiem, tad viņš 2007. gadā tās pieteikt nevarēs. „Agrovides” maksājumiem ir jāpiesaka precīzi 20,4 ha LIZ, 10 ha viņš varēs pieteikt 2008. gadā, taču par šiem 10 ha var saņemt citus maksājumus – VPM, atdalīto PVTM, MLA u.c., kas attiecas uz konkrēto platību.

☞ Tātad uz tiem lauksaimniekiem, kas uz atbalstu pasākumā „Agrovide” ir pieteikušies iepriekš un uzņēmušies noteikto 5 gadu saistību periodu, attiecas atbalsta saņemšanas nosacījumi, kādi bija brīdī, kad šim atbalstam pieteicās (viņiem ir jāpilda noteiktās saistības, un atbalsts tiks izmaksāts kā iepriekš par precīzi tādu pašu platību, kāda bija pieteikta 2006. gadā). LAD atgādina, ka šiem lauksaimniekiem ir obligāti jāiesniedz iesniegums atbalsta saņemšanai par jau esošajām saistībām, kā tas darīts iepriekš, pretējā gadījumā LAD piemēros paredzētās sankcijas par saistību nepildīšanu. Jāņem vērā, ka „Agrovides” saistību periodā nedrīkst samazināt pieteiktās platības. Ja platības tiks samazinātas, tad par samazināto daudzumu saistības tiks pārtrauktas un par to daļu būs jāatmaksā LAD līdz šim saņemtais atbalsta apjoms un tiks piemērots atbalsta samazinājums.

Lūgums lauksaimniekiem, aizpildot iesniegumu, precīzi deklarēt pasākumam „Agrovide” pieteiktās platības, lai nerastos kļūdas! Pie tam pasākumā „Agrovide” LAD lauksaimniekam aizsūta atgādinājuma vēstuli, kurā minētās platības ir jānorāda pieteikumā – šādi LAD cenšas atvieglot darbu gan lauksaimniekiem, gan sev, lai nerastos kļūdas. Lūgums šīs atgādinājuma vēstules ņemt vērā un izmantot, aizpildot pieteikumu! Ar „Agrovides” pasākumiem LAD esot bijis daudz problēmu. No 7000 pasākuma „Agrovide” pieteikumiem, kurus gadā saņem LAD, apmēram 1500 bijuši kļūdaini.

L A U K U L A P A

Atceries!

- Mazāk labvēlīgo apvidu maksājumam likmes saglabāsies, kā līdz šim bija noteikts, MLA noteikto pagastu teritorijas nemainās, taču ir jānodrošina lopu blīvums no pirmā hektāra.
- Pieteikšanās laiks VPM un PVTM netiek mainīts – tas tāpat kā pagājušajā gadā ir 15. maijs (piemērojot soda sankcijas, platības maksājumu pieteikumi tiks pieņemti līdz 11. jūnijam). LAD informēja, ka rokasgrāmatas platības maksājumu pieteikumu aizpildīšanai būs gatavas līdz 15. aprīlim.

Pēc pašreizējās LAD informācijas, rokasgrāmatā nebūs iekļauta informācija par PVTM par pienu un sankciju daļu. Iedzīvotājiem šī informācija tiks paziņota, izmantojot masu medijus.

LAD sagatavotajā rokasgrāmatā tāpat kā iepriekš būs izskaidrota pieteikšanās kārtība, nosacījumi un laiki, līdz ar to aicinām rūpīgi izpētīt saņemtās rokasgrāmatas un aizpildīt pieteikumus precīzi, kā arī sekot līdzi jaunākajai informācijai masu medijos saistībā ar platības maksājumu jautājumiem.

Sagatavots LLKC Ekonomikas un lauku attīstības nodaļā
pēc ZM, LAD u.c. informācijas

VALSTS UN ES ATBALSTS

ES atbalsts par enerģijas kultūraugiem

Atbalsts par enerģijas kultūraugiem ir viens no instrumentiem Eiropas Savienības Biodegvielas stratēģijas mērķu sasniegšanā, tas ir – sekmēt biodegvielas izmantošanu ES valstīs. Ar šo maksājumu tiks atbalstīti lauksaimnieki, kuri audzē kultūraugus ar augstu enerģētisko vērtību ar mērķi pārstrādāt tos enerģijas produktos – siltuma enerģijas, biodegvielas u.c. ieguvei.

☑ Kas ir enerģijas kultūraugi?

Saskaņā ar Padomes Regulas 1782/2003 88. pantu atbalstu EUR 45 apmērā par hektāru gadā piešķir par platībām, kas apsētas ar kultūraugiem, kam ir augsta enerģētiskā vērtība, galvenokārt, lai ražotu

- elektroenerģiju un siltumenerģiju, ko ražo no biomasas;
- produktus, ko uzskata par biodegvielu:
 - bioetanolu;
 - biodīzeļdegvielu;
 - biogāzi;
 - biometanolu;
 - biodimetilēteri;
 - bio-ETBE (etil-*terc*-butilēteri);
 - bio-MTBE (metil-*terc*-butilēteri);
 - sintētiskās biodegvielas;
 - bioūdeņradi;
 - tīru augu eļļu.

Šie produkti uzskaitīti Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 8. maija Direktīvas 2003/30/EK par biodegvielas vai citu atjaunojamo transportlīdzekļu degvielu izmantošanas veicināšanu 2. panta 2. punktā. Sīkāka informācija pieejama arī LAD mājas lapā.

Lai lauksaimnieks zinātu, par kādiem kultūraugiem varēs saņemt minēto ES atbalstu un cik to ir jāsaņemas, Zemkopības ministrija (ZM) visiem uz atbalstu tiesīgajiem enerģijas kultūraugiem nosaka reprezentatīvās ražas, kuras līdz 15. aprīlim publicēs laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”. Reprezentatīvā raža nozīmē minimālo enerģijas kultūraugu apjomu, kas pārstrādātājam vai savācējam jāpiegādā no viena hektāra, lai saņemtu atbalstu par enerģijas kultūraugiem.

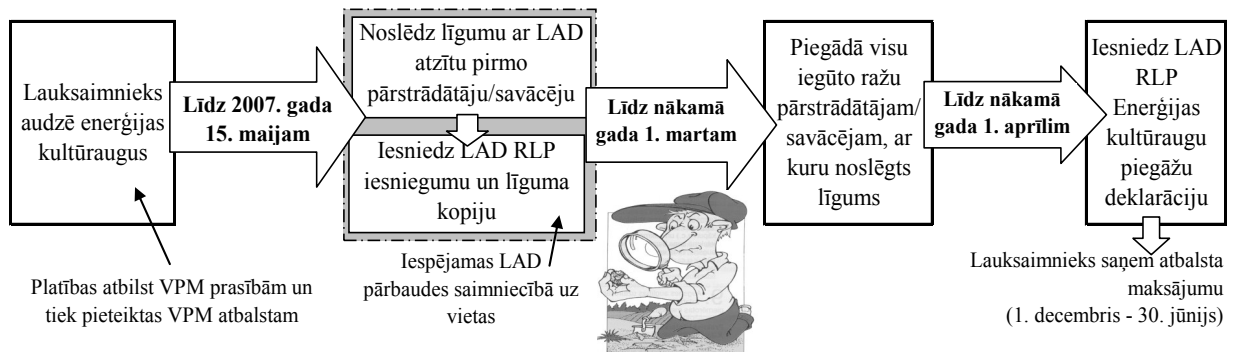
☞ Drīzumā ZM publicēs enerģijas kultūraugu sarakstu ar to reprezentatīvajām ražām. Vienīgais nosacījums lauksaimniekam – šie kultūraugi ir jāpiegādā atzītam savācējam vai pārstrādātājam, kas tos realizēs produktos ar augstu enerģētisko vērtību. 2007. gadā maksājumu par enerģijas kultūraugiem nevarēs saņemt par pļāvām un ganībām (ilggadīgiem zālājiem), kuras paredzētas siena kā enerģijas produkta izejmateriāla ražošanai, kā arī par platībām, kas apsētas ar īsas rotācijas koku un krūmu sugām (piemēram, ar speciāli audzētiem kārkliem).

LAUKU LAPA

☑ Kas var saņemt atbalstu par enerģijas kultūraugiem, un kādi ir atbalsta saņemšanas nosacījumi?

Shēmā attēloti nosacījumi, kuri ir jāievēro, lai lauksaimnieks varētu saņemt ES atbalstu par enerģijas kultūraugiem.

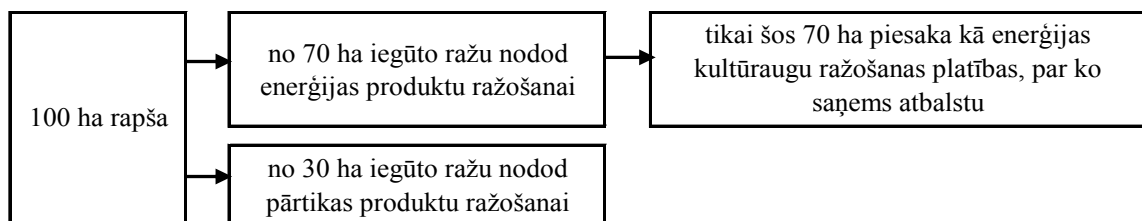
☑ Sākotnēji lauksaimnieks izvērtē savas iespējas saņemt ES atbalstu par enerģijas kultūraugiem. Šī atbalsta pretendents

- audzē kultūraugus, ko piegādā, lai ražotu enerģijas produktus ar augstu enerģētisko vērtību (iegūtajai enerģijas produkta vērtībai ir jābūt augstākai nekā blakusproduktiem, ko varētu iegūt no kultūraugiem);
- platību, kurā audzē minētos kultūraugus, uztur atbilstoši Labas lauksaimniecības prakses nosacījumiem un piesaka arī Vienotā platības

maksājuma saņemšanai (VPM).

Ja lauksaimnieks spēj izpildīt šos nosacījumus, viņš var pieteikties maksājumam par enerģijas kultūraugiem. Taču jāņem vērā, ka visa raža, kas tiks novākta no atbalstam pieteiktās platības, būs jānodod enerģijas produktu ražošanai.

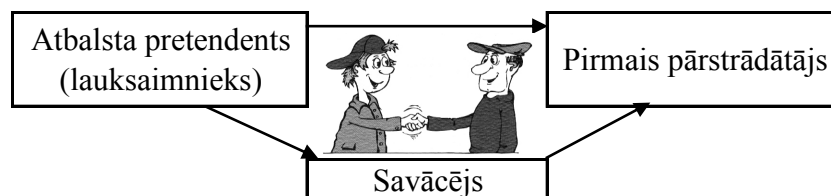
Piemēram, ja saimniekam pieder 100 ha, kuros audzē rapsi, taču visu iegūto ražu viņš neplāno nodot kā enerģijas kultūraugus, tad ir jāievēro šāds

☞ LAD atgādina, ka uz atbalstu par enerģijas kultūraugiem pieteiktajām platībām Platību maksājumu iesniegumā 2007. gadā ir jāatbilst noslēgtajos līgumos norādītajām platībām!

☑ Atbalsta pretendents ir divas iespējas, kā realizēt saražotos enerģijas kultūraugus: uzreiz slēgt līgumu

- ar kultūraugu pirmo pārstrādātāju*;
- vai ar savācēju**, kas kultūraugus realizēs tālāk pārstrādātājam.

* Par pirmo pārstrādātāju var būt jebkurš enerģijas kultūraugu izmantotājs (izņemot atbalsta pretendentu, kurš enerģijas kultūraugus izmanto savā saimniecībā), kas veic pirmo pārstrādes procesu ar mērķi iegūt produktus, ko izmanto enerģijas ražošanai.

** Par enerģijas kultūraugu savācēju var būt jebkura persona, kura ar lauksaimnieku ir noslēgusi līgumu par enerģijas kultūraugu iepirkšanu un nodrošina to pārstrādi enerģijas produktos.

LAUKU LAPA

Gan savācējs, gan pirmais pārstrādātājs līdz šā gada 15. aprīlim saņems Lauku atbalsta dienesta (LAD) atzišanu par 2007. gadu (atziņo savācēju un pārstrādātāju saraksts tiks publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, kā arī LAD mājas lapā www.lad.gov.lv). Atzišanas sistēma ir nepieciešama, lai būtu pārlicība, ka piegādātie enerģijas kultūraugi tiks pārstrādāti enerģijas produktos; atzišana katru gadu būs jāveic no jauna. Lauksaimniekam ir jāievēro, ka līgums obligāti jānoslēdz ar atziņu pārstrādātāju vai savācēju līdz šā gada 15. maijam.

LAD informē, ka līgumā ir jābūt norādītai vismaz šādai informācijai:

- līguma slēdzēju pušu vārdi un adrese;
- līguma darbības laiks;
- kultūraugu sugas un platības, kuras apsētas ar attiecīgo sugu;
- nosacījumi, kas paredz kultūraugu piegādes (datums, piegāžu apjomi, piegādes vieta u.c.);
- apliecinājums, ka kultūraugi tiks piegādāti un pārstrādāti enerģijas produktos;
- paredzētie enerģijas galaprodukti.

Līguma nosacījumus var grozīt līdz 11. jūnijam (līguma grozījumu kopija ir jāiesniedz tajā LAD RLP, kur tika iesniegts iesniegums). Gadījumā, ja līgums tiek laužts, par to nekavējoties ir jāinformē LAD RLP.

☑ Līdz šā gada 15. maijam ir jāiesniedz iesniegums LAD atbalsta saņemšanai.

☑ Lai saņemtu maksājumu par enerģijas kultūraugiem, lauksaimniekam līdz nākamā gada 1. martam visa iegūtā raža ir jāpiegādā pārstrādātājam vai savācējam, ar kuru noslēgts līgums. LAD atgādina, ka piegādātās ražas apjomam ir jābūt vismaz reprezentatīvās ražas līmenī. Ja raža netiks piegādāta, tiks piemērots atbalsta samazinājums.

☑ Pēc piegādes, ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim, lauksaimniekam LAD RLP ir jāiesniedz Enerģijas kultūraugu piegāžu deklarācija. Ja atbalsta pretendents ir līgumi ar vairākiem pārstrādātājiem vai savācējiem, par katru pārstrādātāju vai savācēju ir jāiesniedz atsevišķa deklarācija. Ja viena līguma ietvaros raža tiek piegādāta pa daļām, tad deklarāciju var iesniegt par katru piegādi vai arī pēc pēdējās piegādes veikšanas.

☑ Kas ir jā dara atzītajiem enerģijas kultūraugu pārstrādātājiem un savācējiem?

Kā jau minēts, lai lauksaimnieks varētu saņemt atbalstu, viņam saražotie enerģijas kultūraugi ir jāiesniedz atzītam pārstrādātājam vai savācējam. Šī atzišana notiks katru gadu. Par 2007. gadu pieteikties uz atzišanu varēja līdz 26. martam, taču par nākamajiem gadiem iesnieguma iesniegšanas datums būs līdz 20. novembrim (piemēram, par 2008. gadu atzišanai pieteikties varēs līdz 2007. gada 20. novembrim). Atzišanas rezultātus par 2007. gadu LAD paziņos līdz 15. aprīlim, taču turpmāk – līdz 15. decembrim.

Savācēju un pārstrādātāju atzišanas kārtība un pienākumi ir noteikti MK noteikumos Nr. 180 „Kārtība, kādā administrē un uzrauga Eiropas Savienības atbalstu par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību”.

☞ Stikāka informācija par enerģijas kultūraugu audzētāju, savācēju un pārstrādātāju pienākumiem un atbalsta saņemšanas kārtību atrodama gan minētajos MK noteikumos un arī MK noteikumos, kas noteiks kārtību, kādā tiek piešķirts ES atbalsts par enerģijas kultūraugiem, gan LAD mājas lapā.

Sagatavots LLKC Ekonomikas un lauku attīstības nodaļā pēc MK noteikumiem, ZM un LAD informācijas

AUGKOPIĒBA

Aktualitātes augkopībā

Ir sācies pavasaris, līdz ar to tiek apsekoti ziemāju lauki un novērtēts to stāvoklis. Ļoti lielas bažas radīja pagājušā gada siltais, garais rudens un tam sekojošā ziema. Bija ziņojumi par pāraugušiem ziemājiem, it sevišķi par ziemas rapsi. Kas tad īsti ir noticis ziemāju laukos?

Zemgalē apsekotajos laukos ziemas rapsis kopumā ir labi pārziemojis, sals bojājis pāraugušos augus, bet augu skaits joprojām ir pietiekams, tādēļ ceram sagaidīt labu ražu. Rudzi un ziemas mieži ir pārziemojuši labi, būtisku sējumu bojājumu nav. Vislielākās bažas ir par ziemas kviešiem, varbūt pat dažus tīrumus vajadzēs pārsēt.

Jelgavas rajonā stāvoklis ir labs. Ziemas kvieši, kas bija iesēti augusta beigās, ir vairāk cietuši nekā tie, kuri sēti septembra vidū. Atsevišķās vietās ziemas rapsis cietis no izslīkšanas, bet šie postījumi nav nozīmīgi. Piemēram, Līvberzē gan rapsis, gan ziemas kvieši ir pārziemojuši labi, tāda pat situācija ir Augstkalnē. Sesavā ziemas kvieši pārziemojuši sliktāk, Vilcē agrāk sētie ziemas kvieši ir vairāk cietuši nekā tie, kuri iesēti vēlāk. Ziemošānu būtiski ietekmēja sējas laiks un šķirnes izvēle. Dažas intensīvā tipa šķirnes nav veiksmīgi pārziemojušas.

Vidzemē gan rapsis, gan graudaugi ir pārziemojuši labi. Ir vietas, kur ziemāji gājuši bojā un izretinājušies, lielākoties intensīvā tipa ziemas kviešu šķirnes.

Kurzemē situācija ir līdzīga kā Zemgalē, taču ļoti sliktas prognozes par ziemas kviešu sējumiem – bojā gājuši vidēji 20–30% no tiem. Ziemas rapsis ir pārziemojis labi, pat tie augi, kuri bija pārauguši jau rudenī.

Latgalē ziemas kvieši un tritikāle bojā gājuši 5–10% no sējumu platības, rapsis un rudzi ir pārziemojuši labi.

Situācija ziemāju sējumos nav tik dramatiska kā iepriekšējos gadus. Protams, ziemas kvieši nav tik labi pārziemojuši, kā cerēts, un tas varētu ietekmēt graudu ražu. Tagad, kad ir atsākusies veģetācija, pirmais darbs ir izvērtēt sējumu stāvokli un piebarot tos ar slāpekli saturošu mēslojumu.

Ziemas rapsis samērā veiksmīgi pārcietis gan silto rudeni, gan īslaicīgo salu un sniegu. Veicamie darbi tie paši, kas ziemas labību tīrumos.

Sagatavots LLKC Augkopības nodaļā

LOPKOPIĒBA

Pārdomas par piensaimniecību

☑Kur esam? Kurp ejam?

Par piensaimniecības draudīgo konkurenci, globalizācijas problēmām, hroniskās inflācijas ietekmi un, galu galā, nozares izdzīvošanu nerunāsim. Arī par nezināmo nākotni ne, bet gan par to, kas piena ražotājus sagaida jau tuvā nākotnē.

Pāris beidzamos gadus piensaimniecībā ir jūtama pasaules zinātnes elpa. Pasauli pārņem datorizācija, internetizācija, mobilo telefonu sakari. Tikpat strauji attīstās augsto tehnoloģiju joma smalko substancu – dzīvo šūnu un gēnu – izpētē, to darbības mehānismu izprašanā un modelēšanā. Šo izpētes darbu dzinulis ir pieprasījums. Ne tikai tīri no cilvēciski zinātkārā, bet arī no sociālā un ekonomiskā viedokļa.

Tā kā mēs visi esam sasaistīti vienotā barības ķēdē, tad cilvēks pats ir atbildīgs par to, ko ēd, ko elpo, cik kvalitatīvi pavada savu dzīvi. Paši audzējam augkopības produktus ēdienam un lopbarībai, paši lietojam dzīvnieku valsts produktus pārtikā un tālāk zemes auglības celšanā, lai notiktu tālāka aprīte: pārtika – lopbarība – pārtika – mēslojums – pārtika – lopbarība utt., utt. Šī aprīte ir uzņēmusi lielus un straujus apgriezienus. To virza ekonomika un pieprasījums – mazākas izmaksas, vairāk produkcijas, lielāku peļņu! Patērētāju vairākums meklē lētāko produktu, ražotājs – iespēju lētāk saražot. Diemžēl no pieredzes zinām, ka lētākais gaužām reti ir labākais. Tā tas turpinās līdz periodam, kad parādās problēmas ar dzīves kvalitātes pamatrādītāju – veselību. Kad globālie statistikas rādītāji atspoguļo nepielūdzamus un dramatiskus ciparus par saslimstībām, epidēmijām un pandēmijām, pasaules zinātnieki iesaistās cīņā ar saviem ieročiem – pētījumiem un izpratni par lietu cēloņiem, sekām un virzību.

No ekonomiskā viedokļa vissmagākā nasta ir energoresursi, kas skar gan ražotājus, gan mājsaimniecības. Pat ne šo resursu straujais cenu kāpums ir tik ļoti satraucis cilvēku prātus, cik daudz draudošā to nepietiekamība. No vienas puses – zinātnieki tam ir raduši risinājumu ar bioetanola un biodīzeļa iegūšanu no graudaugiem un eļļas augiem, no otras puses – tieši šis risinājums radījis cita veida problēmas – ja jau graudaugi un eļļas augi ir tik stratēģiski nozīmīgi, to cenas aug atbilstoši pieprasījumam, bet, kā zināms, tieši graudaugi ieņem lielāko īpatsvaru pārtikas nodrošinājumā. Arī lopbarībā tiem ir

milzīga nozīme. Lai svaru kausi nenosvērtos par sliktu lopbarības resursu nodrošinājumam, pasaules zinātnieki turpina pētīt biodegvielu ražošanas blakusproduktu efektīvu izmantošanu lopbarībā, lai no dzīvnieku izcelsmes produktiem iegūtu veselīgu pārtiku. Iespēja izmantot jau minētās augstās tehnoloģijas ir atklājusi patiesi interesantas lietas par cēloņiem un sekām vispārējā barības ķēdē, par to ietekmējošiem faktoriem un, protams, par iespējām uzlabot un pilnveidot barības ķēdes kvalitāti.

☑Govs ēdienkartes jaunā filozofija

Daudzi Latvijas piensaimnieki govju ēdināšanā jau izmanto jaunus proteīna un enerģijas produktus Optigen II un glicerolu. Atsevišķs stāsts būtu par organisko mikroelementu minerālbarībām. Vien pieminēšu, ka ne tikai govī, bet arī no tās iegūtās produkcijas lietotājus – mūs – ļoti iespaido tas, kādus mikroelementus dzīvnieks ir saņēmis.

Optigen II, ko vairākums pazīst kā urīnvielu jeb karbamīdu (no kolhozu laikiem), ne tikai palīdz govju spureklī esošajiem mikroorganismiem saražot lielākā daudzumā mikrobiālo proteīnu, bet arī nodrošina tā efektīvāku darbību tālāk produkcijas ražošanā un veselīgākas vides uzturēšanā spureklī. Interesanti, ka urīnvielas izēdināšana govīm nav jauns atklājums. Kolhozu laikos iegūta rūgta pieredze – atsevišķos ganāmpulkos bija govju nobeigšanās gadījumi, jo trūka gan izpratnes, gan attiecīgas

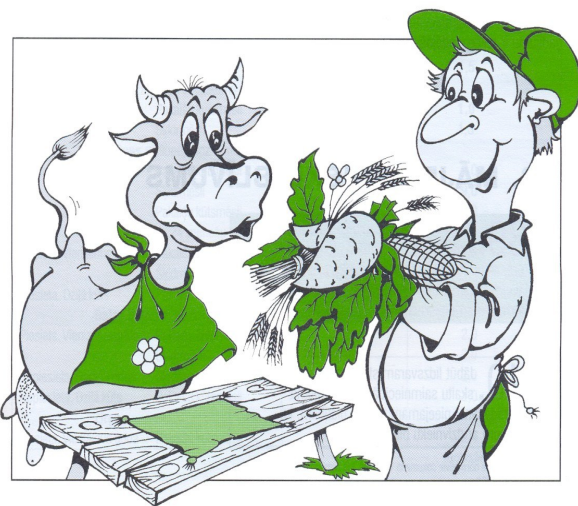
LAUKU LAPA

barības bāzes šī produkta izēdināšanai. Bija jāpaiet turpat 30 gadiem, lai patiesi atklātu un sīki izpētītu bioķīmiskos procesus un darbības mehānismus, kas deva iespēju no tās pašas izejvielas radīt jaunu, lietošanai drošāku un efektīvāku produktu.

Sabalansētu barības devu nevar sastādīt bez adekvāta enerģijas nodrošinājuma. Pamatā tam izmantojam graudus, arī kukurūzu. Cukuru nodrošinājums nāk no savlaicīgi novāktiem un labi ieskābētiem stiebrzāļu zālājiem. Ja to ir nepietiekami, palīgā ņemam cukurbiešu pārstrādes blakusproduktus. Šoziem vēl to darām, bet citugad... Izrādās, ka no eļļas augiem iegūtās biodegvielas blakusprodukts glicerols ir izmantojams kā enerģijas avots lopbarībā.

Filozofijai par govju ēdināšanu ir divi pamatbalsti. Jau minēju biodegvielas blakusproduktu izmantošanu, un to būs arvien vairāk. Zinātnieki, kas pēta cietvielu fermentāciju, cenšas noskaidrot, kā graudaugu apvalku šķiedras varētu izmantot govju ēdināšanā enerģijas un proteīnu nodrošinājumam. Glikomika – nozare, kas pēta manipulāciju ar cukuriem, radījusi tādus mums jau zināmus un praksē par labiem atzītus produktus kā Bio-Mos un Mycosorb.

Otrs pamatbalsts – piensaimniecību izvietojumu arvien vairāk diktēs bioenergoresursu ieguves pieaugums. Graudaugiem un eļļas augiem ir nepieciešamas labas aramzemes. Par šiem kultūraugiem būs iespējams saņemt labu samaksu, tāpēc aramzemes arvien vairāk aizņems graudaugi, ne zālāji. Tiem tiks atvēlētas arvien vairāk aramzemēm nepiemērotas un neefektīvas (kalnainas, paugurainas) vietas.

☑Vai esam atbildīgi par tiem, ko esam pieradinājuši?

Pēdējos pāris gadus arvien biežāk praksē var izdalīt divu virzienu piena ražotājus. Pirmais virziens – ražot daudz un ātri, otrs – labi un ilgi. No govju ēdināšanas viedokļa pirmā virziena pārstāvjiem svarīgākais ir izslauktā piena daudzums – iespējami daudz maksimāli īsā periodā, bet govju veselība un ilgmūžība neesot tā svarīgākā (ārzemniekiem, lūk, govīs pat ne trīs laktācijas nepiedzīvojot). Esmu strīdējusies pretim, ka govīs tā nemaz nevar „izpumpēties”, ka vainīga ir saimnieka attieksme un saimniekošanas prasmes gan ēdināšanā, gan turēšanā. Kopš zināma laika saprotu, ka govīs veselība un produktīvās dzīves laiks nav tik daudz nejausība, cik mērķtiecīgas darbības rezultāts.

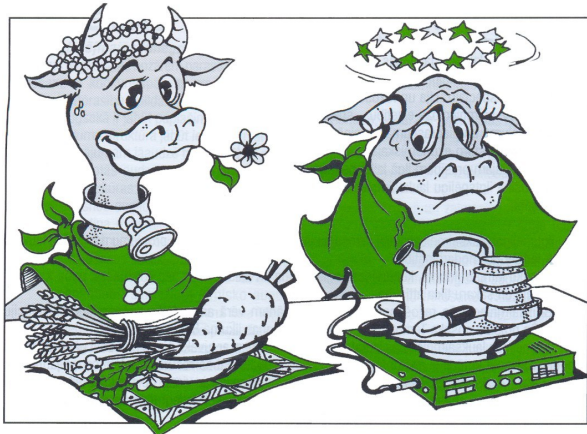
Otrā virziena piena ražotājiem svarīgākā ir govju veselība un ilgmūžība, tāpēc viņi cenšas rūpīgi sabalansēt barības devas un seko līdz produktivitātei atbilstošam laktācijas periodam. Ēdināšanas konsultantam tā ir interesantākā, bet tajā pašā laikā arī sarežģītākā klientu kategorija. Nemāku pateikt, vai ekonomiskā aspektā ieguvēji ir pirmie vai otrie piena ražotāji.

Ir vēl kāds virziens ar visai interesantu filozofiju – ar vēlmi apsaimniekot labu ganāmpulku (no ģenētiskā aspekta), taču izslaukumu nevajadzētu “dzīt” augstāk par 7–8 tūkst. kg. Jo augstāks izslaukums, jo vairāk problēmu. Šie ir tie gadījumi, uz kuriem attiecinu zināmo citātu par atbildību.

Ģenētika ir gēnu sakārtotība mums vēlamajā virzienā. Izvēloties piena tipa govīs un no tām mērķtiecīgi iegūtos pēcnācējus, esam par šiem dzīvniekiem atbildīgi jau to gēnu līmenī. No tā, ka saimnieks iedomāsies “uzlikt griestus” produktivitātei, tiešām radīsies problēmas ar dzīvnieka veselību visās iespējamās jomās. Piena tipa govīs ir ģenētiski tā izveidota, ka katru barības sauju konvertē pienā, vismazāk atvēlot ķermeņa uzturei. Tāpēc jau pastāv tāda smalka un sarežģīta nozare kā govju ēdināšana un barības devu sabalansētība. Ģenētiskais potenciāls un barības vielu optimāla izmantošana produkcijas ražošanai ir viens no ekonomiskajiem pamatnosacījumiem konkrētu šķirņu izveidē. Ja ganāmpulka īpašniekam ir vēlme iegūt gaļas produkciju, viņam ir iespēja izvēlēties no vairākām gaļas liellopu šķirnēm. Tāda pati izvēle pastāv arī attiecībā uz bioloģiski ražojošo ganāmpulku izveidi, kur būtiska nozīme ir jauktā jeb duālā tipa šķirnēm. Tāda tipa govīm pirmajā vietā būs ķermeņa

LAUKU LAPA

uzture, bet pienu tās ražos pēc pārpalikuma principa. Otrs svarīgs faktors šķirņu izveidē ir piemērotība konkrētai dzīvnieku turēšanas videi (no ģeogrāfiskā viedokļa). Ja saimniekam pašam nav īstas skaidrības par šķirņu kvalitatīvajām īpašībām un piemērotību, jāmeklē konsultācija pie speciālistiem. Varu vien ieteikt konsultēties pie vairākiem speciālistiem, kā arī izmantot interneta iespējas, lai iegūtu pēc iespējas objektīvāku informāciju, atmetot subjektīvos viedokļus, kas nereti robežojas ar iesīkstējušām dogmām.

☑Konvencionālā vai bioloģiskā piensaimniecība?

ASV Nacionālā piensaimniecības žurnāla *Hoard's Dairyman* pētījumā ganāmpulku vidējais lielums jeb slaucamo govju skaits tajā dubultojas katros 10 gados – ja 2000. gadā 53% ganāmpulku bija mazāk par 50 slaucamām govīm un šis ganāmpulku kopums saražoja 10% no kopējā piena daudzuma valstī, tad aprēķini rāda, ka 2010. gadā tādu ganāmpulku būs ne vairāk par 18% un to saražotais piena daudzums nepārsniegs 3% no valstī saražotā piena.

Ne tikai šie rādītāji, bet visu izmaksu straujais kāpums veicinājis arī Latvijas piena ražotājus izvēlēties kādu no sekojošiem piensaimniecības attīstības virzieniem:

- paplašināšanās un strauja izaugsme (nepieciešamas milzīgas investīcijas un vajadzība saimniekam savu līdzšinējo darbu pārorientēt saimniecības vadīšanas virzienā);
- šķirnes ganāmpulka izveide, kur galvenā uzmanība tiek veltīta ģenētiski augstvērtīgu telišu izaudzēšanai un to realizācijai tirgū (nepieciešama ģenētiski augstvērtīgu māšu grupa un izpratne par tendencēm telišu pieprasījuma tirgū);
- pāreja uz bioloģisko saimniekošanas modeli (pašlaik var veidot pārejas periodu, jo valsts finansiālais atbalsts ir labvēlīgs, bet joprojām

pastāv problēma par šī īpašā produkta – bioloģiskā piena – īpašo realizāciju).

Otrajam un trešajam variantam ir iespēja attīstīties, saimniecībā saglabājot mazā ganāmpulka statusu. Tomēr arī šajās saimniecībās ir jārēķinās ar ganāmpulka minimālo robežu, ko nosaka izmaksas ganāmpulka aprūpei un, galvenokārt, rupjās lopbarības sagādei.

Protams, vienmēr ir iespējams vēl viens variants – uzsākt kaut ko pilnīgi citu. Bet pievērsīsimies tām iespējām un problēmām, kādas var sagaidīt bioloģiskajā piensaimniecībā.

Kas attiecas uz saimniekošanas rezultātiem, tad bioloģiskajām saimniecībām ir jārēķinās gan ar zemākiem vidējā izslaukuma līmeņiem, gan ar garākiem starpatnešanās intervāliem. Pēc amerikāņu pētījumiem, bioloģiskās ražošanas saimniecībām piena ieguve ir mazāka par apmēram 15%. Pētījumos tika salīdzinātas 30 bioloģiskās ražošanas saimniecības ar turpat kaimiņos izvietotām līdzīgām 30 konvencionālajām piensaimniecībām samērā kalnainā apvidū Viskonsīnas štatā. Dzīvnieku ar kāju veselības problēmām vairāk bija konvencionālajās saimniecībās, un pētījuma analītiķi uzskata, ka tas ir izskaidrojams gan ar neatbilstošām barības devām, gan ar brīvo kustību ierobežojumu. Puse no pētījumā novērotajām bioloģiskajām saimniecībām vasarā izmanto govju ganīšanu ganībās, turpretī konvencionālie ražotāji – galvenokārt govju nepiesieto turēšanu kūtī, visu gadu izēdinot vienmērīgu barību.

Pēc analītiķu domām, zemāku piena ieguvi bioloģiskajās saimniecībās nosaka divi faktori – govju ganīšana ganībās un mazāks Holšteinas govju īpatsvars. Tās, kā zināms, augumā ir lielākas un ražo vairāk piena, taču arī vairāk apēd.

Minētā pētījuma svarīgs atzinums bija par bioloģiski iegūtā piena realizācijas cenu. Lai bioloģiskā piensaimniecība būtu rentabla, tajā ražotā piena realizācijas cenai vajadzētu būt vismaz divas reizes augstākai nekā konvencionālajā saimniecībā iegūtajai produkcijai. No savas prakses esmu konstatējusi, ka Latvijas bioloģiskajām piensaimniecībām, kas pārsvarā ir mazās saimniecības, īpašu uzmanību vajadzētu pievērst diviem būtiskiem aspektiem:

- vaislinieku izvēlei ganāmpulka atražošanai (arī šķirnes izvēlei);
- labu zālāju ierīkošanai un to savlaicīgai nopļaušanai.

LAUKU LAPA

Tomēr, vērtējot saimniecības kopumā, bioloģiski saražotā augstvērtīgā produkta realizācija ir lielākais klupšanas akmens. Tirgus niša ir aizņemta, bet ne piepildīta. Vai to joprojām kavē aizspriedumi pret kooperāciju veidošanu (atceroties kolhozu laiku pieredzi) produkta realizācijai vai neprasme nosegt tirgus segmentu? Iespējams, tas ir saistīts ar nepilnvērtīgu mārketinga attīstību, jo neizpratne un bailes par tā veidošanai izdotās naudas neefektīvu izmantošanu ir lielākas par vēlmi strādāt ar peļņu. Bioloģiskās produkcijas ražotāju ir daudz, bet tā patērētājiem nav pieejama. Vismaz ne regulāri un ne lielākajos tirdzniecības centros. Par ievēribas cienīgu var uzskatīt viena uzņēmuma – daudznazaru kombināta „Daugava” – spēju ieņemt tirgus nišu ar saviem kvalitatīvajiem, bet arī dārgajiem piena produktiem. Piens, no kura ražo šī uzņēmuma produkciju, tiek iegūts konvencionāli, bet ar prasmīgu un pārdomātu tirgus ieņemšanas politiku ražotāji ir nodrošinājuši savas

produkcijas atpazīstamību un pieejamību tirgū. Tas ir labs paraugs bioloģiskajiem ražotājiem, atliek tikai rīkoties.

Viss ģeniālais ir gaužām vienkāršs, un viss šajā dzīvē ir cieši saistīts – to pēdējā laikā ir nācies dzirdēt vairākkārt sakarā ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem smalko matēriju jomā. Ņemot vērā cilvēka dabu, domāju, ka tāpat gadiem ilgi būs jācīnās ar pašu radītām barjerām domāšanā, pieņemtām dogmām, ticību “vienīgajai” patiesībai. Gribas cerēt, ka līdz ar straujo un plašo komunikāciju attīstību (atkal globalizācijas plusiņos), labās ziņas un labie rezultāti pārspēs dogmatiskos pieņēmumus un katrs savu nozari cenošs piensaimnieks varēs izbaudīt arī dzīves kvalitātes uzlabošanu.

Par to, ka arī mēs, lopkopības konsultanti, mūsu valstī varam justies kā jauno procesu līdzdalībnieki, jāpateicas kompānijai „Alltech” un tās pārstāvim Latvijā – Andrim Plīkšam.

LLKC lopkopības konsultante
Edīte Reķēviča

Izdevumā Normunda Grickus zīmējumi.

		Termiņi													
		Aprīlis			Marts			Jānujs							
		1	10	15	25	30	1	15	25	31	1	15	25	31	
Nacionālās un kvalifikācijas	Izglītība, zinātnes un informācijas ieviešana	Atbildes kursiem, semināriem, konferencēm (darbība un organizēšana)													
		Atbildes izglītīgo un informācio materiālu sagatavošanai un izdošanai													
		Atbildes prakses semināriem													
		Atbildes 2006. gada kredītprocenu daļējai dzēšanai													
	Investīciju veicināšana iekšzīmniecībā	Iesniegumu par ieguldījumiem iekšzīmniecībā nozarē													
		Atbildes produktīvo ilglaicīgo stādījumu teritorijām***													
		Atbildes jaunajām iekšzīmniecības pakalpojumu kooperatīvajām saimniecībām													
		Atbildes atbilstošām iekšzīmniecības pakalpojumu kooperatīvajām saimniecībām													
		Atbildes kredītprocenu daļējai dzēšanai atbilstošajām iekšzīmniecības pakalpojumu kooperatīvajām saimniecībām													
		Atbildes vērtkopības atbilstošām													
		Atbildes bioloģiskās iekšzīmniecības produktu pamatpārbaudei un pārbaudei													
		Atbildes nodrošināšanas politika izpildes ieviešanu sekmēt													
		PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš													
	Gada pārskats	Gada deklarācija													
		Atskaitē par pavadzīmju numuru izlietojumu													
		Atskaitē par preču pavadzīmju-vērtību izlietojumu													
		Maksāšanas termiņš													
		Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu													
		Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARĪNĀTĀJIEM													
		Gada ienākumu deklarācija par 2006. gadu													
		Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija													
		Gada pārskats par 2006. gadu													

* Platību mērījumu iesniegums ir jānosūta LAD līdz 2007. gada 15. maijam (ar atbilstošu apliecinājumu līdz 2007. gada 11. jūnijam).

** Projektu iesniegumu pieņemšana tiks uzskaita no 1.09.2006. Iesniegumi tiks pieņemti un apkopoti izvērtēšanai vienreiz mēnesī uz 15. datuma līdz pieņemto finanšu resursu izlietojumaam.

*** Par iesniegumu pieņemšanas pārtraukšanu tiks publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

**** Līdz 2007. gada 1. maijam paredzēts stādījumu jānosūta Augļkopju asociācijai, iesniegums LAD par pavisam stādījumiem jānosūta uz 2007. gada 1. jūnijam.

Termiņš, kura laikā var iesniegt iesniegumus, iesniegumu vai atsakāt.

Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Tāpat kā tām zemākajām saimniecībām, kuras šo termiņu PVN atskaitu iesniegšanai ir saikņojas ar VID.

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs piedāvā

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" piedāvā zemnieku apmācību projektā "Profesionālās apmācības 2005–2006", kura ietvaros lauksaimnieki var piedalīties un izglītoties Eiropas Lauksaimniecības Virzības un Garantiju fonda finansētos apmācībuursos.

Sīkāku informāciju par precīzu kursu norises laiku un pieteikšanos var iegūt pa norādīto kontakttelefonu. Visu tēmu saraksts atrodams arī interneta mājas lapā www.llkc.lv sadaļā "Profesionālās apmācības 2005–2006".

Tabulā norādīti tie kursi un to norises ilgums pa mēnešiem, kuros apmācības sākas laikā no 2007. gada maija līdz 2007. gada jūlijam.

☞ Atgādinām, ka apmācību kursi ir bezmaksas!

Eiropas Savienības struktūrfonda nacionālās programmas "Atbalsts profesionālajai izglītībai, uzlabojot lauksaimnieku, mežsaimnieku un pārējo lauksaimniecības un mežsaimniecības darbībā un pārveidē iesaistīto personu profesionālās iemaņas un kompetenci"

PROJEKTA "PROFESIONĀLĀS APMĀCĪBAS 2005–2006" KURSI, KURUS APMĀCĪBAS SĀKAS
LĪDZ 2007. GADA JŪLIJAM

Lauksaimniecības modulis

Kursu tēma	Īstenošanas vieta	Kontakt- tālrunis	Kursu norises laiks (mēneši)				
			2007. gads				
			V	VI	VII	VIII	IX
Augkopība – īsais kurss / 32 st.	Ludza, Raiņa iela 16, Ludzas LKB	5707200					
	Cēsis, Dārza iela 12, Cēsu LKB	4130022					
Lopkopība – īsais kurss (dzīvnieku suga pēc izvēles) / 32 st.	Madona, Poruka iela 2, Madonas LKB	4807688					
Bioloģiskā zemkopība / 24 st.	Tukums, Pils iela 11, Tukuma LKB	3123452					
Lauku ekonomikas dažādošana "Vides tūrisms" / 75 st.	Bauska, Uzvaras iela 1, Bauskas LKB	3927211					
	Dobele, Brīvības iela 12, Dobeles LKB	3722579					
Lauku ekonomikas dažādošana. "Lauku ainavas veidošana, sētu labiekārtošana un daiļdārzu veidošana" / 32 st.	Jelgava, Dobeles ielā 41, Jelgavas LKB	3011579					
	Bauska, Uzvaras iela 1, Bauskas LKB	3927211					
	Kuldīga, Pilsētas laukums 4, Kuldīgas LKB	3323519					
Dzīvnieku ganāmpulku vērtēšana VAI pārraudzība (dzīvnieku suga pēc izvēles) / 42 st.	Ozolnieki, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, Rīgas iela 34	3050220					
Kvalitatīva piena ieguve / 32 st.	Tukums, Pils iela 11, Tukuma LKB	3123452					
Veterinārmedicīna / 24 st.	Ozolnieki, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, Rīgas iela 34	3050220					
Lauku ekonomikas dažādošana "Vides tūrisms" / 75 st.	Gulbene, Ābeļu iela 2, Gulbenes LKB	4473852					
	Madona, Poruka iela 2, Madonas LKB	4807688					
Fermu rekonstrukcijas un būvniecības aktuālie jautājumi / 32 st.	Dobele, Brīvības iela 12, Dobeles LKB	3722579					

■ mēnesis, kad kursi sākas (tas ir arī kursu īstenošanas laiks)

■ kursu īstenošanas laiks